

УДК 338.48

Л.Ю. МАТВІЙЧУК, М.І. ЛЕПКИЙ, О.А. ЖАДЬКО

Луцький національний технічний університет

ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ СУБ'ЄКТІВ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

L. MATVIICHUK, M. LEPKYI, O. ZHADKO

Lutsk national technical university

INTEGRATION PROCESSES OF SUBJECTS OF THE HOSPITALITY INDUSTRY OF UKRAINE IN MODERN CONDITIONS

doi.org/10.36910/6775-2310-5283-2023-17-21

Мета. Обґрунтування напрямів інтеграційних процесів суб'єктів господарювання в регіонах країни на основі аналізу сучасних тенденцій розвитку індустрії гостинності України.

Методика. Проведене дослідження базується на аналізі наукової зарубіжної та української літератури щодо посилення інтеграційних процесів індустрії гостинності в регіонах. В ході дослідження використано статистичні показники Національної туристичної організації України та аналітичні дані Всесвітньої ради з подорожей і туризму. При проведенні досліджень використано спеціальні та загальнонаукові методи: аналізу та синтезу при визначенні стану та перспектив розвитку індустрії гостинності; порівняння при визначенні специфіки взаємодії суб'єктів гостинності та можливих проблем управління інтегрованими об'єднаннями; за допомогою структурно-логічного методу систематизовано бачення дій органів місцевого самоврядування в напрямі посилення інтеграційних процесів індустрії гостинності в регіоні.

Результати. Досліджено стан та перспективи впровадження інтеграційних процесів індустрії гостинності в регіонах України. Доведено, що сучасні кризи які виникли в Україні супроводжуються нестабільністю умов функціонування суб'єктів індустрії гостинності, дисбалансом територіального розвитку, недосконалим станом управлінської системи, неякісним станом туристичної інфраструктури, загострює питання формування та розвитку інтеграційних процесів індустрії гостинності. Визначено інтеграційний розвиток індустрії гостинності, як трансформацію структурних параметрів розвитку суб'єктів гостинності, їх якісних та кількісних показників, з метою збалансування інтересів стейкхолдерів та посилення співпраці між ними для інтеграції в нові ринки вищого рангу, а також з метою формування та реалізації комплексних регіональних туристичних продуктів.

Визначено перспективи посилення інтеграційних процесів суб'єктів гостинності в регіонах України, які передбачають активізацію зусиль органів місцевого самоврядування в напрямку створення ефективної регіональної політики розвитку індустрії гостинності, формування та впровадження регіональних стандартів гостинності, сертифікації суб'єктів гостинності в регіоні, просування сформованих регіональних продуктів та послуг індустрії гостинності, просвітництво місцевого населення та усіх зацікавлених в підвищенні якості пропонованих послуг. Доведено, ряд економічних та соціальних переваг тих підприємств індустрії гостинності, які швидко адаптуються до зовнішніх змін шляхом формування об'єднань.

Наукова новизна. Визначено специфіку взаємодії суб'єктів індустрії гостинності та можливі проблеми управління інтегрованими об'єднаннями.

Практична значимість. Запропоновані напрями посилення інтеграційних процесів суб'єктів індустрії гостинності України в сучасних умовах є основними інструментами розвитку регіону, що дозволить швидко подолати наслідки впливу деструктивних факторів та інтегруватись в глобальний ринок продукції та послуг гостинності.

Ключові слова: інтеграційні процеси, глобальний ринок, регіональні продукти та послуги.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. В сучасних умовах нестабільності України, складної політичної та економічної ситуації, стійкість суб'єктів індустрії гостинності у значній мірі визначається інтенсивністю та направленістю інтеграційних процесів, розвитком відносин з ключовими стейкхолдерами індустрії гостинності, асортиментом пропонованих послуг тощо. Напрямки та форми інтеграційних процесів суб'єктів індустрії гостинності, їх специфіка та масштаби визначаються за допомогою поставлених завдань щодо підвищення рівня конкурентоспроможності відповідних територій, а також можливістю утворення різноманітних об'єднань індустрії гостинності, таких як: кластерні утворення, стратегічні альянси, франчайзинг, готельні ланцюги тощо. Зазначене дозволяє посилити інтеграційні процеси, проникати на нові сегменти ринку, інтегруватись в глобальний ринок індустрії гостинності, підвищувати свої конкурентні переваги тощо.

Оптимізації процесів в індустрії гостинності сприяють різні види інтеграційних процесів, які забезпечують позитивний ефект. Ефективно організована інтеграція дозволяє сформувати конкурентні переваги шляхом об'єднання зусиль та спільного використання ресурсного потенціалу, що дозволяє швидше досягнути позитивних результатів ніж тих, які були б без інтеграційних процесів. Сьогоднішній стан України активізує доцільність посилення інтеграційних процесів індустрії гостинності. Агресія Росії проти України заставляє суб'єкти індустрії гостинності шукати нові форми та шляхи інтеграції, що робить актуальним дослідження інтеграційних процесів суб'єктів індустрії гостинності України в сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Теоретичні та практичні аспекти аналізу інтеграційних процесів суб'єктів індустрії гостинності, висвітлено у працях значної кількості українських та зарубіжних учених. Зокрема, аналіз міжнародного досвіду інтеграції суб'єктів гостинності висвітлено у працях Капліної Т.В., Капліної А.С., де проведено аналіз розвитку індустрії гостинності України.

Розвиток ринку туристичних послуг України в умовах просторової поляризації розглянуто в науковій праці Горіної Г.О. Науковці Голод А.П., Гончаренко М.Ф., Никига О.В. та Євдощенко О.В. в своїх працях визначили інноваційні засади сталого розвитку індустрії туризму в регіоні. Питання інтеграції суб'єктів гостинності обговорюється в сучасній літературі та посідає важливе місце у більш робіт науковців, серед яких Босовська М.В., у працях якої доведено доцільність впровадження інструментів інтеграції суб'єктів господарювання індустрії гостинності на нові ринки.

Інформаційними джерелами для висвітлення результатів дослідження стали офіційні публікації Національної туристичної організації України, Всесвітньої туристичної організації, Всесвітньої ради з туризму та подорожей, що дозволили провести аналіз стану та порівняти динамку розвитку індустрії гостинності. Водночас, потребують подальшого наукового обґрунтування питання інтеграційних процесів суб'єктів індустрії гостинності України в сучасних умовах.

Цілі статті полягають в аналізі тенденцій розвитку індустрії гостинності України в сучасних умовах та на основі проведеного аналізу, обґрунтування напрямів інтеграційних процесів суб'єктів господарювання в регіонах країни.

Об'єктом дослідження виступає процес посилення інтеграційних процесів суб'єктів індустрії гостинності України в сучасних умовах.

Методи дослідження. У ході організації та проведення дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи: аналізу та синтезу при визначенні стану та перспектив розвитку індустрії гостинності; порівняння при визначенні специфіки взаємодії суб'єктів гостинності та можливих проблем управління інтегрованими об'єднаннями; за допомогою структурно-логічного методу систематизовано бачення дій органів місцевого самоврядування в напрямі посилення інтеграційних процесів індустрії гостинності в регіоні.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Посилення сучасних факторів впливу на інтеграційні процеси індустрії гостинності України, суттєво змінило діяльність практично усіх суб'єктів гостинності. Досліджувана індустрія змістовно включає надання широкого комплексу послуг споживачам відповідного ринку, який має набір специфічних характеристик, власне від яких залежить тип та інтенсивність інтеграції суб'єктів гостинності [1]. Загалом, гостинність – це процес обслуговування гостей та пропозиція їм основних послуг (харчування та проживання). З метою обґрунтування напрямів інтеграційних процесів суб'єктів господарювання в регіонах країни, проведемо аналіз основних показників стану та розвитку індустрії гостинності [2].

Одним з основних показників розвитку гостинності є вплив туризму на ВВП [3]. Зазначений показник характеризує соціально-економічний розвиток туристичних територій. Статистичні дані засвідчують, що загальний внесок туризму до ВВП нашої країни у 2019 році становив 9,2 трлн доларів (10,4%), в свою чергу у 2020 році загальний внесок туризму до ВВП України зменшився до 5,5%, що обумовлено карантинними обмеженнями. В цей час, глобальна індустрія гостинності втратила майже 4,5 трлн доларів, а частка туризму у світовому ВВП зменшилась на 49% [4]. В кращі часи індустрія гостинності забезпечувала значну кількість робочих місць, на чотири новоутворених робочих місця на індустрію гостинності припадало в середньому одне (25 %). За офіційними даними, до пандемії, на індустрію гостинності припадало 10,6% усіх робочих місць, а саме 334 млн. Вплив пандемії призвів до скорочення подорожей за межі країни майже на 70 %. Аналіз показників зайнятості в індустрії гостинності України засвідчує негативні тенденції.

Важливим показником розвитку індустрії гостинності є обсяг туристичного збору, що сплачують туристи з метою розбудови та покращення індустрії гостинності в регіоні. Показник туристичного збору в регіонах України у 2020 році становив майже на 34% менше, ніж у 2019 році [5].

Дослідження ринку гостинності в Україні засвідчує, що значну частку в структурі цього ринку, займають заклади харчування. Станом на початок 2021 року, в українських закладах харчування концентрація гостей порівняно із європейськими аналогами є досить високою [6, 7].

Структура кількості закладів харчування в регіонах України (крім Донецької та Луганської областей) представлена на рис. 1. Лідером в даному випадку, є Київська область на яку припадало 29 % закладів харчування в Україні. Частина регіонів України мають питому вагу кількості закладів харчування меншу ніж 1,0 % (Тернопільська, Житомирська, Сумська, Рівненська, Чернігівська). Загалом, в українських закладах харчування кількість гостей є порівняно високою.

Дослідження стану та розвитку індустрії гостинності в регіонах України доводить доцільність посилення інтеграційних процесів суб'єктів господарювання [8]. В даному випадку, інтеграційний розвиток індустрії гостинності – це трансформація структурних параметрів розвитку суб'єктів гостинності, їх якісних та кількісних показників, з метою з метою збалансування інтересів стейкхолдерів та посилення співпраці між ними для інтеграції в нові ринки вищого рангу, а також з метою формування та реалізації комплексних регіональних туристичних продуктів та послуг.

Посилення інтеграційних процесів суб'єктів гостинності визначається існуючою структурою ринку в регіоні, специфікою індустрії території, характером споживання пропонованих продуктів та послуг, впровадження інновацій тощо.

Рис. 1. Регіональний розподіл кількості закладів харчування України у 2020 році, % (крім Донецької та Луганської областей)

Інтеграційні процеси індустрії гостинності мають свою специфіку по відношенню до інших суб'єктів господарювання, зокрема в даному випадку інтеграційні процеси визначаються міжнародною конкуренцією та ринковою концентрацією відповідних ресурсів.

Доцільно враховувати специфічні особливості інтеграційних процесів індустрії гостинності перед стратегічним плануванням розвитку досліджуваної індустрії в регіоні [9]. Зокрема доцільно визначити специфічні особливості розвитку інтеграційних процесів індустрії гостинності та визначити можливі проблеми досліджуваних процесів в сучасних умовах, узагальнення яких представлено в таблиці 1.

Таблиця 1. Специфіка взаємодії суб'єктів гостинності та можливі проблеми управління інтегрованими об'єднаннями

Ознаки	Специфіка гостинності	Вплив специфіки на динаміку інтеграції
Структура ринку	ресурсна нерівномірність, значна конкуренція	розвиток мережевих структур
Галузева структура	взаємозв'язок з іншими сферами економіки	формування та розвиток туристичних дестинацій, розвиток туристичних кластерів
Специфіка споживання	врахування індивідуальних особливостей споживачів	формування інформаційного простору, спільного бренду та іміджу
Характер послуг	спеціалізація діяльності та специфіка послуг	залежність від маркетингової стратегії, залучення нових партнерів у межах ланцюга створення вартості
Технологічні процеси	специфіка індустрії гостинності при формуванні продукції та послуг	стратегічна співпраця суб'єктів гостинності, формування інтегрованих структур на основі об'єднання логістично пов'язаних суб'єктів
Профіль діяльності	важливість профілюючого напрямку діяльності суб'єктів гостинності в регіоні	спеціалізація та об'єднання з метою формування комплексної послуги
Складність управління	об'єднання суб'єктів гостинності в один логістичний цикл	посилення інтеграційних процесів та створення стратегічного центру керування
Територіальна розмежованість	територіальна відокремленість суб'єктів індустрії гостинності	кооперація та інтеграція суб'єктів індустрії гостинності
Туристична інфраструктура	територіальна відокремленість суб'єктів господарювання	створення кластерів індустрії гостинності та інших об'єднань з метою розвитку туристичної інфраструктури
Ресурсне забезпечення	доцільність залучення додаткових ресурсів з метою формування комплексної послуги	формування інтегрованих об'єднань на основі застосування бренд-потенціалу
Соціальний фактор	Ключове значення людського фактору при наданні послуги	ведення соціально-відповідального бізнесу
Сезонність	нерівномірний часовий попит на продукти та послуги гостинності	альтернативи надання послуг для подолання сезонності

Таким чином, врахування специфіки взаємодії суб'єктів гостинності та можливих проблем управління інтегрованими об'єднаннями є обов'язковою умовою формування регіональних програм та стратегій розвитку індустрії гостинності в регіонах країни.

Ініціатором посилення інтеграційних процесів індустрії гостинності в регіоні мають стати органи місцевого самоврядування, шляхом створення та реалізації відповідних стратегій та програм розвитку в основі яких є [10]:

- створення та впровадження ефективної регіональної політики розвитку індустрії гостинності;
- формування, впровадження та розвиток регіональних стандартів гостинності;
- сертифікація суб'єктів гостинності в регіоні;
- просування сформованих регіональних продуктів та послуг індустрії гостинності;
- контроль якості пропонованих регіональних продуктів та послуг індустрії гостинності;
- підтримка малого та середнього підприємництва індустрії гостинності в регіоні;
- просвітництво місцевого населення та усіх зацікавлених в підвищенні якості пропонованих послуг.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Сучасні кризи, які виникли в Україні супроводжуються нестабільністю умов функціонування суб'єктів індустрії гостинності, дисбалансом територіального розвитку, недосконалим станом управлінської системи, неякісним станом туристичної інфраструктури, загострює питання формування та розвитку інтеграційних процесів індустрії гостинності. В сучасних умовах провадження господарської діяльності основними факторами розвитку суб'єктів гостинності стала гнучкість і здатність швидко адаптуватися до сучасних умов ринку, які постійно змінюються.

Аналіз стану та розвитку індустрії гостинності демонструє зменшення кількості суб'єктів індустрії гостинності та інших кількісних показників. загальний внесок туризму до ВВП нашої країни у 2019 році становив 9,2 трлн доларів (10,4%), в свою чергу у 2020 році загальний внесок туризму до ВВП України зменшився до 5,5%, що обумовлено карантинними обмеженнями. Станом на початок 2021 року, в українських закладах харчування концентрація гостей порівняно із європейськими аналогами є досить високою. Лідируючі позиції в даному випадку займає Київська область на яку у 2020 році припадало 29 % закладів харчування в Україні.

Результати дослідження стану та розвитку індустрії гостинності в регіонах України доводить доцільність посилення інтеграційних процесів суб'єктів господарювання. Інтеграційний розвиток індустрії гостинності визначено, як трансформацію структурних параметрів розвитку суб'єктів гостинності, їх якісних та кількісних показників, з метою з метою збалансування інтересів стейкхолдерів та посилення співпраці між ними для інтеграції в нові ринки

вищого рангу, а також з метою формування та реалізації комплексних регіональних туристичних продуктів.

Перспективи посилення інтеграційних процесів суб'єктів гостинності в регіонах України передбачають активізацію зусиль органів місцевого самоврядування в напрямку створення ефективної регіональної політики розвитку індустрії гостинності, формування та впровадження регіональних стандартів гостинності, сертифікації суб'єктів гостинності в регіоні, просування сформованих регіональних продуктів та послуг індустрії гостинності, просвітництво місцевого населення та усіх зацікавлених в підвищенні якості пропонованих послуг. Сучасна практика діяльності суб'єктів індустрії гостинності засвідчує ряд економічних та соціальних переваг, тих підприємства, які швидко адаптуються до змін зовнішнього середовища.

Список використаних джерел

1. Капліна Т.В., Капліна А.С. (2021). Індустрія гостинності України: тенденції розвитку. *Збірник наукових праць Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. № 27. С. 116-127. URL: <http://ppb.khadi.kharkov.ua/index>.
2. Матвійчук Л.Ю., Смаль Б.А. (2022). Стратегічні засади підвищення конкурентоспроможності продукції та послуг індустрії гостинності регіону. *Товарознавчий вісник*, 1(15), 7-20. URL: <https://doi.org/10.36910/6775-2310-5283-2022-15-1>.
3. Горіна Г.О. (2017) Розвиток ринку туристичних послуг України в умовах просторової поляризації: дис...д.е.н. за спеціальністю 08.00.03 економіка та управління національним господарством. Дніпро: Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, Вищий навчальний заклад «Університет імені Альфреда Нобеля», 493 с.
4. Офіційний сайт UNWTO. URL: <https://www.unwto.org/international-tourism-and-covid-19> (дата звернення 24.12.2022).
5. Офіційний сайт Національної туристичної організації. URL: <https://ntoukraine.org> (дата звернення 18.12.2022).
6. Голод А.П., Гончаренко М.Ф., Никига О.В., Євдощенко О.В. (2020). Інноваційні засади сталого розвитку етно-гастрономічного туризму в регіоні. Менеджер. *Вісник Донецького державного університету управління*. Серія Економіка. 4(89). С. 40-47.
7. Довгаль Г.В. (2029) Сучасні тенденції розвитку світового готельного бізнесу. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. Вип. 9. С. 190-196. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/dovgal3.htm.
8. Паршина О.А. (2017) Аналіз тенденцій розвитку туристичного сектору України. *Вісник Приазовського державного технічного університету*. Серія: економічні науки. С. 333-341.
9. Босовська М.В. (2015) Інтеграційні процеси в туризмі: монографія К.: Київський національний торговельно-економічний університет, 832 с.

10. Перспективи розвитку туризму в Україні та світі: управління, технології, моделі: колект. монографія. За наук. ред. Л. Матвійчук, Ю. Барського, М. Лепкого. Луцьк: РВВ ЛНТУ. 2022. 360 с.

Reference

1. Kaplina, T.V., Kaplina, A.S. (2021). Industriia hostynnosti Ukrainy: tendentsii rozvytku [The hospitality industry of Ukraine: development trends] *Zbirnyk naukovykh prats Problemy i perspektyvy rozvytku pidpriemnytstva*, no. 27, 116-127. URL: <http://ppb.khadi.kharkov.ua/index> (in Ukrainian).

2. Matviichuk L., Smal B. (2022). Stratehichni zasady pidvyshchennia konkurentospromozhnosti produktsii ta posluh industrii hostynnosti rehionu [Strategic principles of increasing the competitiveness of products and services of the hospitality industry of the region] *Tovaroznavchyi visnyk*, 1(15), 7-20. URL: <https://doi.org/10.36910/6775-2310-5283-2022-15-1>.

3. Horina H. Rozvytok rynku turystychnykh posluh Ukrainy v umovakh prostоровoi poliaryzatsii [Development of tourist services market in Ukraine under conditions of spatial polarization]: dys...d.e.n. za spetsialnistiu 08.00.03 ekonomika ta upravlinnia natsionalnym hospodarstvom. Dnipro: Donetskyyi natsionalnyi universytet ekonomiky i torhivli imeni Mykhaila Tuhan-Baranovskoho, Vyshchyi navchalnyi zaklad Universytet imeni Alfreda Nobelia, 2017. 493.

4. Ofitsiyni sait UNWTO [Official site UNWTO]. URL: <https://www.unwto.org/international-tourism-and-covid-19> (data zvernennia 18.12.2022).

5. Ofitsiyni sait Natsionalnoi turystychnoi orhanizatsii [Official site of the National Tourism Organization]. URL: <https://ntoukraine.org> [in Ukrainian] (data zvernennia 24.12.2022).

6. Holod A.P., Honcharenko M.F., Nykyha O.V., Yevdoshchenko O.V. (2020) Innovatsiini zasady staloho rozvytku etnohastronomichnoho turyzmu v rehioni [Innovative principles of sustainable development of ethno-gastronomic tourism in the region]. *Menedzher. Visnyk Donetskoho derzhavnoho universytetu upravlinnia. Serii Ekonomika*, no. 4(89), pp. 40-47 (in Ukrainian).

7. Dovhal, H.V. (2019). Suchasni tendentsii rozvytku svitovoho hotelnoho biznesu [Modern trends in the development of the global hotel business]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.N. Karazina*, no. 9, pp. 190–196. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/dovgal3.htm (in Ukrainian).

8. Parshyna O.A., Chumak T.V. (2017) Analiz tendentsii rozvytku turystychnoho sektoru Ukrainy [Analysis of trends in the tourism sector of Ukraine]. *Visnyk Pryazovskoho Derzhavnoho Tekhnichnoho Universytetu. Serii: Ekonomichni nauky*, pp. 333–341. (in Ukrainian).

9. Bosovska M.V. (2015) Intehratsiini protsesy v turyzmi: monohrafiia [Integration processes in tourism]. K.: Kyivskyyi natsionalnyi torhovo-ekonomichnyi universytet, 832.

10. Perspektyvy rozvytku turyzmu v Ukraini ta sviti: upravlinnia, tekhnolohii, modeli: kolekt. monohrafiia. [Prospects of tourism development in Ukraine and the world: management, technologies, models]. Za nauk. red. L. Matviichuk, Yu. Barskoho, M. Lepkoho. Lutsk: RVV LNTU. 2022. 360.

Purpose. Justification of the directions of integration processes of business entities in the regions of the country based on the analysis of trends in the development of the hospitality industry of Ukraine in modern conditions.

Method. The conducted research is based on the analysis of foreign and Ukrainian scientific literature on strengthening the integration processes of the hospitality industry in the regions. In the course of the study, statistical indicators of the National Tourism Organization of Ukraine and analytical data of the World Travel and Tourism Council were used. During the research, special and general scientific methods were used: analysis and synthesis in determining the state and prospects of the development of the hospitality industry; comparison with determined specifics of interaction of hospitality entities and possible management problems of integrated associations; with the help of the structural-logical method, the vision of the actions of local self-government bodies in the direction of strengthening the integration processes of the hospitality industry in the region is systematized.

Results. The state and prospects of the implementation of integration processes of the hospitality industry in the regions of Ukraine have been studied. It has been proven that the current crises that have arisen in Ukraine are accompanied by the instability of the operating conditions of the hospitality industry subjects, the imbalance of territorial development, the imperfect state of the management system, the poor state of the tourist infrastructure, and exacerbates the issue of the formation and development of the integration processes of the hospitality industry. The integration development of the hospitality industry is defined as the transformation of the structural parameters of the development of hospitality entities, their qualitative and quantitative indicators, with the aim of balancing the interests of stakeholders and strengthening cooperation between them for integration into new higher-ranking markets, as well as with the aim of forming and implementing complex regional tourism products.

Prospects for strengthening the integration processes of hospitality entities in the regions of Ukraine have been determined, which involve intensifying the efforts of local self-government bodies in the direction of creating an effective regional policy for the development of the hospitality industry, forming and implementing regional hospitality standards, certification of hospitality entities in the region, promotion of established regional products and services of the hospitality industry, education of the local population and all those interested in improving the quality of the offered services. A number of economic and social advantages of those enterprises of the hospitality industry that quickly adapt to external changes through the formation of associations have been proven.

The scientific novelty. The specificity of the interaction of the subjects of the hospitality industry and the possible problems of managing integrated associations are determined.

The practical significance. The proposed directions for strengthening the integration processes of the subjects of the hospitality industry of Ukraine in modern conditions are the main tools for the development of the region, which will allow to quickly overcome the effects of destructive factors and integrate into the global market of hospitality products and services.

Key words: integration processes, global market, regional products and services.

*Стаття рекомендована до друку доктором економічних наук,
професором ЛНТУ Лютак О.М..*

Стаття надійшла в редакцію 13.01.2023 р.